

Szerkesztői iroda:
Kassa, Kovácsuca 15. sz.
ova a lap szemlére kü-
lölő közlemények kö-
lendők.
Kéziratok vissza nem
adattak.
Csak bérmentes leveleket
fogadjunk el.
Megjelent minden esztendő-
köz egy félszer, időközön-
ként (a fentebb csele-
kés) egész teem.

SZÍNHÉZSÉGI KÖZLÖNY

A vidéki színhезeti érdekeket képviselő hetilap.

Felolvasó szerkesztő: **Báthory Románcsik Mihály**

Kiadóhivatal:
Kassa, Kovácsuca 15. sz.
ova az előfizetési díjak
küldésé.
Előfizetési feltételek:
Egész évre... 6 frt - kr.
Fél évre... 3 frt - kr.
Nappal évre... 1 frt 50 kr.
Két hóra... 1 frt - kr.
Égy hóra... 50 kr.
Külföldiek bármely nap-
lót előfizethetnek.
Nyit-tel soronként 15 Kr. a
kiültéri díjak előre fizetésűk.

Berlini levelek.

Színházi állapotok. — Közönség. — Booth vendégjétszéka. — A berlini népszómar.

A német birodalom fővárosa színművészet tekintetében korántsem áll azon fokon, mely őt megilletné. Van ugyan elég színháza, — háromszor annyi, mint a hasonetjelemű Bécsnek — de ezek csaknem ugyanazt a képet mutatják, mint az ötven év előtt épült falusi szaraz malom. Molnár uram meglegszik azzal, hogy a finom buzát vagy derécskét való magot felontsa a garatra, a kövek dögje szaraj jól-rosszul megfőrolni, míg ő az ambúción pipárog. A falusi nép ötven év előtt is zongolodott ezen eljárás ellen, most is zongolódik; de azért csak megis eljárnak salimába, mert már megszokták!

A szóadás meg új, még a berlini hiúság is túlzás. Nagy szó az, a mit most hidegvérrel kiejtettünk! A berlini hiúság túlzás Herkules sárkányán: annak csak két fejé nőt ki, a leszelt egy helyett, a berlini „Blau” száz oldalról támad ellennék, ha egyik fejére rálatálnak koppantra.

Azt tejszik kérdezní, hogy mit jelent ez a „Blau”?

A „Blau” tökéletesen berlini a francia chauvinizmus az amerikai hahurog közt őresen maradt helyét. Édes testvére mind a kettőnek; de azért mindkettőtől táplakozik, amint maga a berlini is végülök a gall és yankee szellemek.

Váljunk meg színtelen, hogy nem a közönség oka a színművészet hanyatlásának. Ellenkezőleg! Igénytelenség, de a mellett szorgalmasabb közönségre ságha találhatnánk. Minden színházlatogató kritikus egyszersmind, ki Lessing dramaturgiáját megoldotta a berlini kódexszel. A színess száz oldalról tanulhassa, mit kellene játszania, az írő ezert mesterlőt, mit nem kellene írnia. De a baj azért a régi marad.

A szász és a felsőbb körök részvétlensége miatt. Az udvar keveset töltök a muszáikkal; katonai szellem uralkodik benne, mely legfeljebb a ballet mutatványainál párját erágyt Európában, annál árabb másik két testvére: a dráma és a dalom.

Mióta Döring meghalt, nincsen az itteni udvari színpadnak egyetlen európai híri színésze sem. A közönszerzésé annyira uralkodik, hogy a jobb nem fér meg. Az operánál nemklónban áll a dolog.

A vendégjétszék! Itt vagyon a baj második kúrtórássánál. Sétől a világ akarmelyki színpadiján nem hasonlít a Múzsák temploma annyira vendégülöz, mint itt. Hamburg, Borszód, Bies, Frankfurt és isten tudja még milyen másodrendű város körül szereplőt berlini plineóra. Ha pedig épen-szeget nem lehet vendéget fogni, egyzms két lépnek az állagot urak eszerberre. A Wallner-színház, a Belle-Alliance színháza küldi szereplőit, utóbbi a Louisestadt színházba rándul át és így in finitum.

Néha mégis akad gyöngyszem a sok csillágo, de úres kagylóban. Ilyen r-mek gyöngyben gyöngyöndöhetet a berlini közönség, a legnyugvóbbi amerikai színművészes, Booth titéltőker. Egytán az első erővel érkezett bár ide, de Hamletje, Learje boldokan bismuttra lépett. A dán királyfi vorus kedélyre, kezében tettetett, később valódi örültségét, a benső küzdelmet még Garick sem adhatta jobban. Gyöngyéb volt az Opheliával való jelenetben, itt nagy-nestérére lett a Burgszínház Sonnen-tháiban.

Orhellóban előadás kísérlet úján mutatta be sokoldalúságát. Első este Jago szerepében lépett fel, rákövetéző nap a címzserpeben léts őt a berlini közönség, mely az utóbbinak nyújtotta a koszorut, mi már csak azért is érdekes, mivel a művészes hazájában a Jágót tartják legsikerültebb alakításának, ellenben nagyon csekély véleménynyel vannak Othelloja iránt. A mi bizonyítja, hogy az izlés nagyon káros káros.

Booth nagy sikert leginkább nemese arcz-játékában leli magyarázatát. Lánzólo tekintete még akkor is beszél, midőn a gyönyörű kisérső ajak-pár hallgat; ki a szemek játéka kiseri, mintha csak a darab, a cselekvény, a helyzet magyaráza-

tát körülírásban olvasná. Az illúzió nem esőketen, ha a hang megcsillan. Kissé fáradt bár, de erőzes és Booth csak boozsással kért nyugat.

Booth távozta után ismét a berlini népszómar kerekedett felül. Nem tudjuk, a népelet kinebá-nyuják ki van-e már merítve, vagy nem akadt teheneg, mely annak kiakázásához értené, de tény, hogy újabb időben minden népek színműve lefelé halad a létjón. Mindenütt ugyanaz az unalom, frázshalom, kopottság, ismételése a réginék és szel-letelenség. A berlini népszómar, mely többnyire a bohózat legantusiasabb részében mozog, viltozes, a becsin és újabb magyaros együgyűség tekintetében. De azért mégis megéri a 40—50 előadást, mert kritizálni muszáj!

—r.—

Tarcsa level.

Irta: Dezső (Zmészai) Ödön*

Tisztelt szerkesztő ur! Az unalom egy gonosz tanácsadó, mely nem enged sokat fontolgatni, hanem ha valamit stég, aztonnal teljesített. Így esegmára, nekem a sorokat. Melyeknél t. szerkesztés utól legálabb is egy-egyedőrtől szer-nesztelenségem elarabolni. Első sorban csodálkorni fog s aztan bizonyítani kérdeni fogja ömágit: mi tárgyban, mi czeblől részsz-el nem kellemes meglepetésben; mert hiszen minden dolognak van — legalább szokott lenni — valami czéjja. Nos tehát, az én czéloom — azt hiszem — nem egyéb, mint egy kissé eszevegné s mint-hogy e tisztelőre méltó foglalkozásban, ha van is kível, nagyon homeopathikus systema szorint szoktam részt venni, gondolhatja t. szerkesztő ur, hogy most, midőn csak a toll és a papír szolgál-tának társaságot, a csevegés meglehetően unalmas lesz e szert beosnatott két kermem, ha talán ez eszedemnek csakugyan személe él kerülnek.

Anyit tehát már mondtam, hogy czéloom: eszevegit; eszevegit tehát, azaz — beosnat — engedjen engem eszevegni. (Mily szép hangzat!) Különbem legkevésbé s feleszeleges magat. — en unom fogom fajlítani s z e l l e m i s z ó r n y s z ó l t t e m s o r a s t. — ha unatja önt, az a papírok; hogy legalább az a haszna lesz irka-írka-simák; hogy alkalmilag szerezéseje lehet egy illatos maillat vagy csarvást tűzbe hozni.

Dologra hat!

Hitemre! felvittem látszom, hogy a csevegsének tárgygyal is kell bírni, a szírelt eszevegit en szegen, unakozó, ágyhoz szögelt halandó ember s még hozzá: színess ember! Színess! Megvan, a mit kerestem! Miért ne eszeveghetők magamról, pályatársaimról, a színesséről. A tárgy unom nem nagyon érdekes, s mi több már annyiszor elhasznált, hogy atiól tartok, miszerint szerkesztő ur elfogja mondhatni nek: a mi jó benne, az nem is ujami, az, az nem jó.” Vedemem! Kiteszem magam a vesztélyek megcsörtöm gyengerjéit, adni egy színtársulat alkalmátszék, valgo: tajzsinak.

Nem vagyok feltétlen elfogadója Darwin tanácsnak az emberi nem származását illetőleg, azt azonban színtársulat tapasztalatom, hogy mi emberékek, sok sajtósaival bírnak Darwin ősemberének, kit vagyis melyet a természet historiké ma j o m a n k e r e s z t e l t. Zsenge korunkban utánozzuk a felútokeket, később utánozni szeretnek a a kiválókat — jobban, rosszban egyiránt. Nos tehát az a szeretőre méltó tulajdonság legnyugvóbb mértékben nálunk vagy inkább a képmű s alaktó művészetnél van kifejlődte, annyira, hogy egyik legfőbb alapját képezi működésszűnknek. Ezzel nem csak értlem, hogy minden színess, festesz, szobrász s egyéb ősz és ász köztelen egy megelőző — é s z t y a g — a z t unozza, de utanozza a lelkében előtte játszó vagy álló alakot vagy tárgyat kisebb-nagyobb külső sikerrel. Egyes — é s z és — á s z leiki szeméi néha színtan annyira elhomályosulnak a teremtett (pardoné: utáztott) alak előállításában, hogy a gyenge oldalakat épen nem veszi észre s azokat, kik e gyenge oldalakat meg-
*) A napokban elhunyt tehetséges színész, később hívtatások hagyatéka.

akarják neki mutatni, vakoknak sötétnek s más testi hibákkal s rozskarikat felruházott lényeknek s néha-noha kritikuskorakok deklarálja. Innen van az, hogy a kritikus és művész ritkán lehetnek jó barátok. (Non de me narratur fallax, minthogy én nem vagyok művész.) Hol is maradtam? Igaz, a kritikusnak és pedig színtársadon, mert egy színtársulatnak első személy a kritikus.

(Folyt. köv.)

Hírek.

— Mai számunk minden régi előzetőknek megküldök, a jóvo számot azonban csak azoknak küldjük meg, a kik lapunkat ismét megrendelték, illetve az előfizetési díjak beküldésé. — Megren-deles nekül senkinek sem küldhetjük a lapot. Tisztelettel kérjük az előfizetők meglévő megújítását és a hátralékok beküldését, mert főtis számju példányokat nem nyomtatunk.

— Főlkérjük a vidéki színesszet azon tagjait kik lapunknak előfizetése és a kik a közelőg virágvaslapunknak meg fogják állomásaikat változtatni, hogy színesszetek el, valamint új rendezéstelelyeket veitnek pósfatordulvált tudatni, hogy a lap pontos szétküldésére nézve akadály ne merőljön fel.

— A Karácsonyi jutalomdíj az akadémián. A 200 arany pályadíjert 46 drámai munka versenyzett, de a bíráköt egyet sem találak érdemesnek a jutalmra. A nagy tömegből csak két darab emel ki a bíralat, mint figyelemre méltót. A „Rajongók” című műt vizgáték nem jöhett tekintete. A 45 darab közül 40 olyan, hogy sem eloisvani, sem róluk részletesen referálni nem érdemes. A hátralékok közül is csak két ragadta meg a figyelmet. Ezekben kívül van egy pár, melyek úgy-misik tekintetben mégis figyelemre érdemelnek, mert szerzőik tehetségeit engednek követelteni. — Az I. számú „Mellanie” színmű 5 felvonásban. Targya tisztán csak vizgátékban volna feldolgoható. A szerző, mondja a jelentés, érti a drama tehnikáját és tud bonjontani; egyes alakok jól vannak jellemelve. — Színtén gyakorlott és ügyes írora val a „Wanda” című dráma. — A „Pahlen Romáugróf” című művészes és tanult szerzőre val. A szerkeszt bizonyos ügyessége árulja el, hogy a szerző nem tehetségtelen ember. — A „Házasság” ez szerkeszte lara, csak nyelvevel valóban emelkedő ki. — A „senki fia” és a „Falu arájá”, mindkettőt népszómar, gyenge kísérlet és utánzás. — A pályázat legjobb két darabja a „Tiepolo” tragédia s a „Norá” dráma. Az első munka jelentékeny alaphibában szenved. Az utóbbi Norá jeles tehetségű írő műve. Technikája biztos, bár nem kifogástalan, nyelve és verselésé igen szép. Mindazonáltal mai alakjában, minden kiváló tulajdonsága mellett, mégis fogyatkozásb munká, semhogy a Karácsonyi-jutalom igényeinek megfeleljen, ez okból a pályádj nem adatik ki.

— A Karácsonyi pályázat legjobban megérdemelt műve: Norá, mint halljuk, Csiky Gergely munkája. A második helyet fölméltett Tiepolo című tragédiát pedig Dr. Prém József írta.

— Kendi Margit, Bartók Lajos történeti drámája március 30-án került először színe a budapesti nemzeti színházban. A darab nagy tisztezt aratott. A színház zsolnaisági megléts és a szereplők és a szerző, mindem felvonás után többször zajosban kilépettek.

— Az akadémia által kitűzött ezr forintos P e c e l y-jutalomdíra, a pályázat márc. 31-én járt le. A P e c e l y-pályázatra oly történeti tárgyú színművek kívántattak, melyek 1882—83-ban vagy előadattak valamely színpadon, vagy pedig nyomtatásban megjelentek. Nyomatásban csak egy küldött be: Bartók Lajos „Kendi Margit” drámája, kézirában pedig kettő: „Julia” történeti tragédia 3 felvonásban. „Titok és áldozat” dráma E kettő zárt jelvényes levélével van ellátva, de az nincs kitűzve, hogy valahol elő is adták volna. Ezért tehát pályázatra nem is bocsátják. E szerint valószínűleg Bartók Lajos nyeri el a díjat. Meg-

